

Радмила Смиљанић

БУНАР

Радмила Смиљанић рођена је у Бихаћу 1973. године. Основну и средњу школу завршила у Босанском Петровцу. Глуму је завршила у Новом Саду, у класи глумице Мире Бањац. Послије двогодишњег ангажмана у позоришту Зоран Радмиловић у Зајечару, бављење глумом наставила је у Народном позоришту Републике Српске у Бањалуци. Глумачки израз је тражила преко улога у дјелима Аристофана, Љубомира Симовића, Вилијема Шекспира, Тенеси Вилијамса, Виде Огњеновић, сарађујући са редитељским именима као што су Кокан Младеновић, Душан Петровић, Предраг Штрбац, Мира Ерцег... Глумила је и у телевизијској серији *Врајиниће се роде*.

Дипломирала је драматургију на Академији умјетности у Бањалуци у класи проф. др Маје Волк.

Изведена дијела: једночинка *Реци ми у ком си жанру, Мађареће године*, драматизација по истоименом роману Бранка Ђопића и сценарио за филм *Хероји за један дан*.

Балон од камена – моја сјећања, је по оцјени стручног жирија, проглашен за најбољи драмски текст на Фестивалу позоришта у Брчком у 2009. години, а на Фестивалу босанскохерцеговачке драме Зеница 2010. године је добио награду за најбоље изведени драмски текст. У Институту за славенску филологију Шлеског универзитета покренут је пројекат издавања антологије савремене босанскохерцеговачке драме и њено превођење на пољски језик, у чији избор је ушао текст *Балон од камена – моја сјећања*. Једночинка *Профил*, у пројекту Разлике, је на Фестивалу босанскохерцеговачке драме Зеница 2011. године добила награду за најбоље изведени драмски текст.

Радмила СМИЉАНИЋ

БУНАР

ЛИЦА:

МАЈКА

ЈАСМИНА

МИЛОШ

СМИЉА

ВРАЧ

1. СЦЕНА

Врач њали њамјан, вади нож. Нож сѡушѡа на сѡо и ѡрелази руком ѡреко сѡола.

ВРАЧ: Цркни ђаволе, ти немаш тамјан, ти немаш нож, ја имам тамјан и имам нож. Тамјаном те кадим, ножем те сјечем. Ако је неко урек'о, ако је неко пресеко пут, ако је неко омађиј'о, ако је неко на неког љут, више нема урока, слободан је пут, развезо сам мађију, нико више није љут. Сто остаје чист, к'о свијет кад се купа у сунчевом сјају, остаје чист к'о бистра вода изворска, остаје чист к'о босиљак у прољећном гају. Остаје чист, остаје чист, остаје чист!

Улази Јасмина. Врач је окади ѡамјаном.

ВРАЧ: То је стра. Видим ја. Па ти прави унутарње сузе. Најгоре је кад чо'јек у себи плаче. То је најгоре. Стра, стра. Оћераћемо га. Стра ти докон ум прави.
(Врач најрави неки ѡоћез као да ѡјера сѡрах)
Крст на чело,
Анђели на срце,
Вук у кољена,
Страва у земљу.
(Још једном најрави ѡокреѡ руком)
Скини се. Кошуљу скини.
(Врач јој ѡрелази руком ѡреко ѓруди и сѡомака)
Од црног мрака чистим,
Од црног ђавола чистим.
Лези.
(Јасмина леѓне на сѡо)
Ја дрмам с плотом, плот земљом, земља морем!
Ја тресем шљиву, шљива тресе земљу,
земља тресе деведесет и девет ђавола.
Девет да дође, а деведесет нек остану;
и да поведу вола са шест рога.
К'о јабука румена,
К'о ружа црвена,
Од њега до тебе,
Од њега до тебе
Од њега до тебе
Уз срећу.

Ђе је живот? У јајету.
Ђе је живот? У мени је.
Ђе је живот? У теби је.
У јајету живот.
У њему живот.
У теби живот.
Устани. Уми се овом водом.
(*Даје јој флашу са водом*)
Лези. Доста се на теби има радити. Тежак си случај.
Свог ме зној облио.
Помосте виле,
Помосте траве,
Помосте анђели, бијелије крила,
Да све буде,
По замисли мојој,
По замисли вашој.
Све како је најбоље нек бива.
Из земље,
Из дрвета,
Из воде,
Из блага,
Из чо'јека,
Из тице,
И најкашње и са неба самога,
Све најбоље нек дође,
Нек припомогне,
Нек освијетли,
Нек расвијетли,
Нек расплете,
И донесе живот,
Јер у животу је живот,
Без живота
Нема живота.
Сад иди лези и не устај. Пости, умивај се водом и пери
стомак и сисе. Овај чај – мајчина душица и још неки
трава има. Чај је цабе. Од мене. Ако ни овај мјесец не
будеш остала носећа, ради све исто, само мораш да
лежиш. Да се не помјераш. Ја ћу ти још ове воде
начинити.

Јасмина оде.

МАЈКА: Шта мислиш?

- ВРАЧ: Све се пореметило, и народ, и вријеме и све. Бог је још и милостив, какви смо ми напаки постали. Хааа... Упеко звиздан.
- МАЈКА: Да. Сатраће нас ова божија жега.
- ВРАЧ: Сјећам се, прије овог рата, кренем кроз село, па ми по мјесец дана треба да све обиђем. И таман кад на задњој кући врата затворим, већ ми се из оне прве надају. Све је вако било, како ти говорим. Па и ти сама знаш у каквом смо добру и берићату живили. А куће пуне дјеце, смија, разговора... А сад, напуштено, празно и самотно. Ево, ту ме стисне кад о овом говорим. Велика се несрећа сручила на овај народ. Помажем кол'ко могу. Мени је дао Бог, ја дајем другима.
- МАЈКА: Бог те благословио. Него, шта велиш?
- ВРАЧ: Тежак је случај.
- МАЈКА: Знала сам. Сједи. Одуши.
- ВРАЧ: Догорило ти до ноката, а? Не могу већи и моћнији без Звјездана, а да ти мореш?! Било је кад си ме из куће изгонила. Било је да си браву од мене закључавала. Е, јеси префакута. Само и ја сам те школе изучио. Знаш ли ти, да ја, колк'о сам паметан, да сам писмен, ја би дјечи у школи дипломе дјелио. Отабо сам се данас. Табани ми к'о копите у коња. Која су доба?
(*Извади саџ из њорбе*)
- ВРАЧ: 'Ајме, виде ће су казаљке, а ја у гушу ништа метн'о нисам. 'Ош узети сат? Виде како се пресијава. Златан.
- МАЈКА: Имам ја сатова.
- ВРАЧ: Ал' ваки немаш. Ово купиш и имаш. Ради к'о швајцарски. Из Јапана. Увоз. Скупо сам га плаћ'о. Ето, дај ми за њ'га, колко сам и ја дао. Да не речеш да на теби зарађујем.
- Мајка му сџа ракију. Врач њојије. И враџи чашу да му одмах насџе другу. И другу њојије.*
- ВРАЧ: Ух, иструга ме ова ракија. Нема ништа у стомаку да је дочека.
- Мајка му даје џањир са храном. Овај једе.*
- ВРАЧ: 'Ај дај, колко даш! 'Ај! Само да ти дам на знање, много тога овим сатом узимаш. Узимаш и што не знаш да узимаш! И да ти подвучем, везано је за овај твој случај

који ћу ти р'јешити. Клупко се запетљало. Само ја знам тај чвор одријешити. Изгубила си вријеме. Купи вријеме. Да знаш како село испира уста с тобом, неби динара жалила?!

МАЈКА: Је л' лају, а?

ВРАЧ: Лају и на кућу ти завијају. Зубе оштре на теби.

МАЈКА: Шта тачно? Говори!

ВРАЧ: Веле: “Затријеће се сијеме! Утрниће се ватра на том огњишту!” Веле: “Кол’ко је та пута занијела, па побацила...” ... “Прешо је преко ње и онај што није ћио.”

МАЈКА: Дабогда се у црно завили. У црно, к’о вране црне.

ВРАЧ: Не куни.

МАЈКА: Помажи.

ВРАЧ: Е, сад помажи?! Ал’ ти волиш дати докторима, не волиш дати твом Звјездану. А који год је Звјездану дао, није се покај’о.

МАЈКА: Мани се, Звјездане. Колк’о иштеш?

ВРАЧ: Ја без стотке праг не прелазим.

МАЈКА: Ма, превише је.

ВРАЧ: И још стотка да из куће изађем.

МАЈКА: Звјездане, брате и оче, превише је.

ВРАЧ: Ја своје знам. А и ти знаш твој случај.

МАЈКА: Гардеробе имам лијепе и...

ВРАЧ: Имам и ја. Ево, могу ти продати. Да видиш што је фина.
(Вади из ѿорбе ѓардеробу)

МАЈКА: Нека.

ВРАЧ: Виде што је лијепо. И ово ти је пери дери, да знаш!

МАЈКА: Море ли двјеста са сатом?

ВРАЧ: Море. Оде сад код Тубића, пупак везати дјетету. ’Ајд, уздравље.

МАЈКА: Бог те живио.

2. СЦЕНА

Сујон. Љејо. Сјарина. Јасмина је у соби. Мајка доноси кантије са водом.

МАЈКА: Што ти, женска главо, не лежиш? Је л' ти речено да мораш тако? Ако не будеш лежала никад затруднити нећеш!

Пауза.

МАЈКА: Не пијеш чајеве, не переш се водом коју ти је чо'јек начинио, не молиш се. Ништа не радиш како ваља.
(Мајка ѿишје воде и ѿљуне)

Проклета врућина. Пресушиће бунар. Даће, драги Бог, да тако не буде. Једне године, пред рат, онај рат, пресушио бунар. Није воде било за лијека. Онда неки чо'јек набасо на извор горе у брдима. Богу иза ногу. Прозвали га Вилин извор. Би л' ти вјеровала да је тог извора само нестало?! К'о да га ни било није.

(Пауза)

Пирни, не пирно никад дабогда. Па, донеси људске гласове. Да ме подсјети да тамо неће има живота. Ође све замрло. К'о у гробу. Ееее... Кукала би к'о црна кукавица.

(Пауза)

Док ниси дошла, знала сам сама са собом пребацити коју, а сад се сустежем, да ми не речеш да сам луда, а знам да мислиш да сам безобразна. Потискујеш све у себе, кој и она кишница кад бунар пуни.

(Ђуше)

Што ти чо'јека кући нема?

Јасмина ћуши.

МАЈКА: Лоче.

Пауза. Јасмина уздахне.

МАЈКА: Од уздисања нема вајде. Сто пут сам ти рекла, чо'јека уз кућу држе дјеца. Дјеца. И уз кућу, и уз жену. Мушко ти је незрело. Бауља кроз живот. А тек кад родитељ постане, тад се у њему нешто преокрене. Не одма'. Кад спази да му је дијете изћикало, да је скоро велики инсан постало, е тад се он отријезни. Чисто се пробуди. Препа'не се кад се у дјетињим очима огледне. Огледала бољег од дјечији' очију на свијет наћи не мореш.

ЈАСМИНА: Знам. Знам.

Ћуће.

МАЈКА: Ја гледам у овај календар и видим да су теби плодни дани. Је л' ти то знаш?

ЈАСМИНА: Знам.

МАЈКА: Је л' он зна?

ЈАСМИНА: Ја мислим да зна. Не знам.

МАЈКА: Како, бона, не знаш? Слушај, ти у ову кућу ниси доведена за украс. То да ти је јасно.
(Мајка извади вежену бијелу хаљину. Даје је Јасмини)
На. Ето, срећан ти рођендан. То је још од моје прабабе. Носила је моја баба, и матер моја. А ја сам је обукла кад сам мог Мишка крстила. Тад и више ниједном. Сад је твоја. Па да дочекам да и ти у њој дијете крстиш.

ЈАСМИНА: Фала. Лијепа је.

МАЈКА: Ето. То да видиш да немам ништа против тебе. Памети се дозивај. Није теби мало година. Ти ниће никог свог немаш, и ово ти неко мора рећи. Нема ко други до ли мене. Ево га.

Долази Милош.

МАЈКА: Ђе си ти, Мишко мој? Знаш да мати брине. Сједи мало. Сједи крај мене. Биће да ниси ништа окусио, па те преварила ракија. А? Јеси гладан? Јеси жедан, рано?

МИЛОШ: Воде би.

МАЈКА: Ја ћу.

Мајка донесе воде.

МИЛОШ: Млака.

МАЈКА: А сад сам је донијела. Стоји у тим кантуринама, па се утрије. Шташ, немош ништа.

Пауза.

МИЛОШ: Нећемо се, изгледа, још дуго патити са водом.

МАЈКА: Како то?

МИЛОШ: Увешће нам воду.

МАЈКА: Ко?

МИЛОШ: Клаус, из Њемачке. Прије неки дан сам причо с њим. Рад је од нас купити бунар и цијели онај комад земље. Ја сам, ето, присто.

- МАЈКА: Аха. Ти си присто?!
- МИЛОШ: Кажем, у начелу. Причали смо, ето, напо, што се каже, је л', напо необавезно, ето... Реко сам му да ћу вид'ти с тобом и... Само да знаш да сам ја у начелу прист'о.
- МАЈКА: Чија је то земља?
- МИЛОШ: Како мислиш? Не сватам.
- МАЈКА: Ето, тако како те питам! Чија је земља?
- МИЛОШ: Моја је.
- МАЈКА: Јеси ли је ти стек'о?
- МИЛОШ: На мени се води.
(Пауза)
Али, наша је.
- МАЈКА: Јуче се испилио и наш'о да раскућава.
- МИЛОШ: Немој тако са мном!
- МАЈКА: Ја сам те родила.
- МИЛОШ: Ал' немощ тако са мном. Ето, то ти велим, да упамтиш од данас и за вијеки вјекова.
- МАЈКА: Лако је продати. Треба стећи. Ако ћу га забетонирати, моја ствар. Забетонирати, па нек сви поцркамо од жеђи.
- МИЛОШ: Добро би платио.
- МАЈКА: Ја ти, велим, о том нема говора. Ено, узели па испродаваше земљу Муслиманима. Будзашто! Па ћемо се питати, кад српске земље не остане ни кол'ко је нокат. Ђаво ће нам тад бити крив.
- МИЛОШ: Мама, немој тако.
- МАЈКО: Немој ме ћуткивати. Продаје и ком је нужда, и ком није нужда. Осврни се ти мало око себе, па види ће живиш. Продаје се српска земља. Ил' лежи пуста. Ко да су без памети, па не знају, да кад останеш без земље, осто си без тла под ногама.
- МИЛОШ: Мама.
- МАЈКА: То је истина.
- МИЛОШ: Требаш... треба имати обзира.
- МАЈКА: Ништа ја нисам рекла. Ако се неко нашо увријеђен, ја... Ја говорим како јесте и како ствари стоје.

Милош уздахне.

МАЈКА: Шта је? Шта уздишеш? Зна се добро преко које ствари сам ја прешла и зато имам права да кажем.

Пауза.

МИЛОШ: 'Оће да спроведе воду до кућа, да направи водовод.

МАЈКА: Који је његов интерес да мени воду доведе?

МИЛОШ: То је везано за фондове који помажу малим и неразвијеним срединама.

МАЈКА: И шта је мени гарант да ће ми он воду увести?

ЈАСМИНА: Потписали би уговор.

МАЈКА: Ти се не мјешај! Свој ти посао. Нема с њима ни уговора ни договора.

(Пауза)

Те цијеве које би тај твој поставио су гарант радио-активне. И ми би се сви од те воде потровали. Сав европски отпад би нама оће уградили. Још си ти зелен.

МИЛОШ: Има план и да је извози.

МАЈКА: Што је ми неби извозили?

МИЛОШ: Знаш ти који капитал треба да се тај пос'о покрене?!

МАЈКА: А он има капитал?

МИЛОШ: Има. Добио би из ти фондова. Све ми је он то објашњава'о. Каже да ће се вода у будућности сувим златом плаћати.

МАЈКА: Па и пранџед ти је исто то знао кад је земљу купово. И дукатима је платио. Дукатима и крви својом. И им'о је образа тај из Европе доћи оће?!

МИЛОШ: Нема ти тај нике везе с ратом. Млад је чо'јек, моји година.

МАЈКА: Вала не знам ко ће последије овог задњег рата радити за њи?!

МИЛОШ: Радиће ко мора, коме је сваки динар потребан.

МАЈКА: Мени, вала, њиов динар не треба. А ти пос'о имаш.

МИЛОШ: Имам. Идем у надницу, кад ме ко зовне.

МАЈКА: Моја пемзија и ти што зарадиш, има се. Не претиче, али нисмо ни гладни, ни жедни.

ЈАСМИНА: Ко зна 'оће ли ишта бити од тога.

МАЈКА: И ако ме не мислиш сикирати, немој ми више то помињати. Немој, среће ти.

Пауза. Милош вади новац и даје мајци.

МАЈКА: Шта је ово? Мање него јуче?

МИЛОШ: То... Да, умањили нам.

МАЈКА: Што не кажеш да си дао у кафану? Мислиш ја не знам.
Па нек си дао. Мушко си!
Јеси ли гладан, Мишо?

МИЛОШ: Ја би једну ракију.

Јасмина доноси ракију. Падне једна чаша али се не разбије.

МАЈКА: Разби ли је? А вала, ја не знам је л' из тог сервиса
остала икоја до ли те чаше?! И шта имаш користити те
чаше.

МИЛОШ: Није се разбила.

МАЈКА: Пусторука. Није те Бог дао за куће, и цаба.
Ево теби месо. Теби треба, радио си цијели дан. Она и
ја можемо и крува. Можемо шта било.

Једу. Јасмина само сједи за столом, не може да једе. Појије воде.

МАЈКА: Једи!

ЈАСМИНА: Не могу. Топло ми је.

МАЈКА: Само ждркљаш ту водурину. Ето си се усукала, нема те
шта чо'јек видити. Само на теби очи остале. Како 'ш
дјецу рађати так'а?

Једу.)

МИЛОШ: Ево, Јасмина, донио сам колача. Један крстио дијете,
донио свега.

МАЈКА: Жени колача, а старој мајци бриге. Велиш, крстио
дијете? Сва је срећа у дјецу, сва! Шта ви чекате? Ево,
она је данас напунила тридесету.

Пауза.

МИЛОШ: Срећан ти рођендан.

ЈАСМИНА: Фала.

Ћуће.

МАЈКА: Обоје сте ту и обоје вас питам.

МИЛОШ: Све је од Бога.

МАЈКА: Ако сам шта лоше рекла ви ми рец'те!

Ћуће.

МАЈКА: Ал' немате ви мени шта рећи, а ја вама, видиш, имам. Кол'ко је већ прошло да си је до'во и ништа. Ништа. Одвојила сам собу за вас, фину, пространу. Све услове имате.

Јасмина оде у кућу. Тресне вратиима.

МАЈКА: Вала не знам како се та врата не распану од њеног трескања.

МИЛОШ: Промаја.

МАЈКА: Е, мој Мишо.
(Пауза)

МАЈКА: Ђутиш и пијеш. Добро, 'оћеш ти мене да са'раниш?

МИЛОШ: Мама.

МАЈКА: Овој твојој ће сад четерес година.

МИЛОШ: Па, данас је узела тридесету.

МАЈКА: Не справљај се са мнош. Вријеме лети, не мореш га стићи. Знаш ја добро шта говорим.

МИЛОШ: Изгледа млађе.

МАЈКА: У тим годинама остати носећа?! Не знам ни какво би то дијете, Боже опрости, било.

МИЛОШ: Мама, чуће те Јасмина!

МАЈКА: Неће нас чути. Једино ако јој ти нећеш све прењети?!

МИЛОШ: Знаш да нећу.

МАЈКА: Не знам. Ја вам свијећу не држим. А вала и да јој речеш?! Па шта? Мислиш да би отишла, да би нас оставила? Е, неће нас то сунце огријати. Джаба, ја говорила куја лајала. Све је то теби исто.

МИЛОШ: Јасмина је добра.

МАЈКА: Је л' радиш ти са њом шта чо'јек треба да ради са женом?

МИЛОШ: Мама.

МАЈКА: Мислиш да је мени лако да водим ове разговоре с тобом? Је л' мислиш? Мени, болан не био, срце прескаче.

МИЛОШ: Шта ти је?

МАЈКА: Стара сам. Морем сваки дан да се не пробудим. Одговори мами! Је л' радите кад треба? У оне дане је л' радите?

Мајка ља љледа.

МИЛОШ: Да.

МАЈКА: Води је поново код љекара, нек се утврди та грешка у њој.

МИЛОШ: Йекар је реко да је с њом све у реду.

МАЈКА: Води је онда поново. Па да знам шта ми је чинити.

МИЛОШ: Она је здрава.

МАЈКА: Има их, велим ти, које су вољне дјецу рађати и брескарне су и добре к'о кру'!

Милош се расљлаче.

МИЛОШ: Мислиш да ја не би волио имати нешто... дијете. Да ме, да ме радује и да ме весели... Данас овај причо како је крстио дијете, па се јави други, и трећи, и... Само ја ћутим. Немам шта рећи. И онда осјетим у себи завист неку, ко враг би га зна шта осјетим.

МАЈКА: Нека те, нека. Ја ћу то да средим. Мишо мој, срце моје.... 'Ај ти, 'ај сад.

Милош крене.

МАЈКА: Одмори се прво лијепо, одспавај. Па иди тамо код ње и ради шта треба. Вечерас су јој они дани.

Пауза.

МИЛОШ: Мама.

МАЈКА: Има их, има их. И то би све ногама од среће у гузицу ударале. Мораш то знати. Виде какав си лијеп. К'о лутка си ми лијеп.

МИЛОШ: Спава ми се.

МАЈКА: Спавај. Да пољуби мама дијете своје, своје једино. Мрву своју. И добро запамти све што сам ти рекла.

3. СЦЕНА

*Ист̄а ноћ. Јасмина уђе у собу. Милош лежи у кревет̄у. Јасмина га
гледа. Милош се пробуди.*

ЈАСМИНА: Је л' те подојила матерешина? Дала ли ти сисе, а?

МИЛОШ: Уједај, уједај!

ЈАСМИНА: Ждере мени та цигерицу. Врти к'о бургијом.

МИЛОШ: Попусти ти. Прогутај. И она ће. Не мораш сваку
изговорити.

Пауза.

ЈАСМИНА: Како мореш спавати?

МИЛОШ: Теглим ко магарац.

ЈАСМИНА: Кроз мене к'о мрави да гмижу.

МИЛОШ: Сто пута сам ти реко, нек ти на једно уђе, а на друго
изађе.

ЈАСМИНА: Одавно сам ја њу из срца ишћерала. А кад ти неко није
у срцу, не може те за њега ни ујести.

МИЛОШ: Она тако, говори, говори, а и не мисли шта је рекла.

ЈАСМИНА: Пашчадима би ја њу.

МИЛОШ: Чуће те.

ЈАСМИНА: Бриге је мене. Само да јој леђа окренем.

(Пауза)

'Оћу ти нешто рећи!

МИЛОШ: Глава ми ко бубањ. Пуче. Сутра ћеш. За вечерас,
капак.

ЈАСМИНА: Јесам изјурила из собе к'о запета пушка. Видиш да ми
је неки враг. Неосјетљив си за ме.

МИЛОШ: Ти ово све због рођендана?

ЈАСМИНА: Их. Бриге мене. Од кад сам војишна била нико ништа.
Једино што на тај дан нисам била бјена. Јес ме једном
дајца... по глави.

МИЛОШ: Виде.

(Милош вади лист̄ харџије из џепа)

Срећан ти рођендан. Прочитај!

Јасмина узме харџију.

МИЛОШ: За тебе. Изишло из мене. То је... шта осјећам... за те. Ето... Виде: “За моју Јасмину.” Прочитај.

ЈАСМИНА: Ко би се надо?!

(Тишина)

’Оћу да живимо сами! Ето... И дјеце да немамо... Ако нам није дато... Ја би опет могла са тобом жив’ти. Не мерем под овим кровом... Сатра ме.

МАЈКА: (Off)

Нико није лампу угасио. Трошак, само се трошак прави.

Пауза.

ЈАСМИНА: Продај бунар!

МИЛОШ: Неда.

ЈАСМИНА: Рачуна ли се твоја?

(Пауза)

Звала сам дајцу.

МИЛОШ: Сунце ти јебем.

ЈАСМИНА: Преломила сам.

МИЛОШ: Што ми не рече?

ЈАСМИНА: Па ево...

МИЛОШ: Је л’ ћио и једне с тобом, а?

ЈАСМИНА: Обрадово се, право. Вели, и он је мислио мене позвати и, вели сигиро се, и вели да није било дана да не помисли како ми је без иђе иког свог ...

МИЛОШ: И ти само тако пређе преко свега?

ЈАСМИНА: Кажем ти, и он је прешао. Ни њему није било лако. Сад кад је прошло вријеме и кад се све стишало и мени све то друкчије изгледа. Рекла сам му да ћемо продати бунар и... Савјетово ме. Каже да за те паре можемо купити стан у Сарајеву. Он би нам и око тога помого. И каже да ће наћи посо за нас обоје. И вели да се ништа не премишљамо. Каже да чим продамо да му јавимо, да он све припреми.

МИЛОШ: Како ћу ја у Сарајево?

ЈАСМИНА: Како сам ја могла ође?

МИЛОШ: То је друго.

ЈАСМИНА: Исто је. Још сад кад је дајца спреман да нам помогне. Све нам се поклопило.

- МИЛОШ: Како ћу ја у Сарајево?
ЈАСМИНА: Знаш ти да је мој дајца сила?!
МИЛОШ: Али, јопет...
ЈАСМИНА: Мореш ме убити, ал' ти ја више вако живити не мерем.
Прекипило и дозлогрдило. Па ти бирај.
(Пауза)
Каш се наћи са тим Клаусом?
МИЛОШ: Па, ето, он је рекао: "Ти види, ти размисли, па..."
ЈАСМИНА: Кол'ко дана?
МИЛОШ: За три дана. Жив нисам.
ЈАСМИНА: Бори се! Преломи матер.
МИЛОШ: 'Оћу.
ЈАСМИНА: Обећај.
МИЛОШ: Обећавам ти.
ЈАСМИНА: Дођи! Дођи да љубим твоје оке.
МИЛОШ: Не дам те низашта.
ЈАСМИНА: Јесам ја твоја?
МИЛОШ: Сва и зеру.
ЈАСМИНА: 'Ајмо горе! Дођи!
МИЛОШ: Заборави ти пјесму.
ЈАСМИНА: Ја се слуд'ла.
Јасмина узме њајир и ѓурне ѓа у цей.
МАЈКА: (Off)
Лампу угасите!

4. СЦЕНА

Мајка сједи сама у соби. Улази Милош.

МАЈКА: Је л' било? Јесте ли? Чујеш шта те питам? Милоше!
Јесте ли?

МИЛОШ: Аха....

МАЈКА: Реци јој нек лежи данас, врач је рекао да мора лежати.
Које смо паре стуцали у ту њену немоћ?! Које сам паре
врачу дала....

МИЛОШ: Пусти крају.

МАЈКА: Још само фали ја да пустим.

МИЛОШ: Па, шта ја знадем?! Можда то не успјева јер ми не
вјерујемо у то, те магије, и те врачаре... Не мореш ни
успјети кад не вјерујеш.

МАЈКА: То се више каже врач. Он је фини чојек. Не постоји
коме тај помого није. Знаш ти Шарчеве?

МИЛОШ: Како не би зна.

МАЈКА: Е, кол'ко Шарац има дјеце?

МИЛОШ: Троје.

МАЈКА: Е, видиш, све је то он њему направио. Оћу рећи, он је
направио, а она помогла. Изашо им на руку. Чег се тај
дотакне, одма удупла, утростручи, упетостручи. Кући,
кроз коју он прође, не мањка дјечијег смијеха и сваког
берићата.

(Пауза)

Знаш ти код кога је он све залазио: код Тубића, код
Суботића, код Бањаца, код Петровић, код Кесића...

МИЛОШ: Све због дијеце?

МАЈКА: Неком је врачо за дјецу, неком против болести, неком
уроке скид'о. Па опет, овима за бољитак, против нема-
штине, против суше, против града, кад змија уједе,
дјецу страву салијево, желудац намјешт'о. Кад се у
каквој кући открије да је неко тмора, и то је знао
скидати. Да се момак у цуру загледа, да жито роди, да
буде ракије... Коме год шта зафали, њега зове. А
сваком нешто вали. Нема га на свијет да све има. Није
се родио, нити ће се родити. Па и Муслимани, знају не
отићи код хоце, него њега зову. Молили га да у Бањој
Луци отвори ордирацију, није ћио.

- МИЛОШ: Нисам за то зна.
- МАЈКА: Па ти, боже опрости, још не знаш ни ће си шупаљ. Ал' ја за то знам. Ваља он нама главе.
- МИЛОШ: Је л' скуп?
- МАЈКА: Колко год да иште треба му дати. И никад му немош преплатити. Него, остави ми који динар ако имаш уза се да ми се нађе.
- МИЛОШ: Немам. Све сам ти дао.
- МАЈКА: Не знам 'ођу ли имати довољно?!
- МИЛОШ: Ето, видиш. А да продамо бунар имали би за све.
- МАЈКА: Да продајем бунар да би врача платила?! Јеси ти пао с Марса или су ти вране памет попиле?!
- МИЛОШ: Мама...
(Пауза)
Мама, да продамо бунар, да ријешимо све проблеме које имамо. Кад те молим.
- МАЈКА: Продај!
- МИЛОШ: Да продам?
- МАЈКА: Ево, велим ти, продај.
(Пауза)
И реци, мајци, шта ћеш урадити са парам?
- МИЛОШ: Планир'о сам... Да се преселимо за Сарајево.
(Пауза)
Јасмина и ја.
- МАЈКА: За Сарајево?
- МИЛОШ: Ти ако хоћеш, исто, овај... можеш са нама. Ја би те пов'о.
- МАЈКА: Фала, не би ја ишла. Мени је ође добро. Неби гробове напуштала. Моји најмилији су ође покопани. Ти би иш'о?
- МИЛОШ: Мислио сам тако.
- МАЈКА: А кога ти имаш у Сарајеву?
- МИЛОШ: Па... Никога.
- МАЈКА: Па шта ћеш тамо без иђе иког свога?
- МИЛОШ: Јасмина се измирила са дајџом.
- МАЈКА: Како је не знам о том ништа?
- МИЛОШ: Ево, сад знадеш.

- МАЈКА: У овој кући се све од мене крије.
- МИЛОШ: Није тако.
- МАЈКА: Хоћеш ли и њену вјеру приватити?
(Пауза)
Јеси ли наумио клањати?
- МИЛОШ: Мама.
- МАЈКА: Фино ће ти бити. Одвешће те у џамију и пљуваће ти сви до једног уста док не признаш да се свог бога одричеш и док се не закунеш да ћеш алаху клањати.
(Пауза)
Велиш, помирила се?
(Пауза)
Шта мулиш саде? Одговори кад те питам!
- МИЛОШ: Да.
- МАЈКА: Па како је могла прећи преко свега што јој је изговорио?! Је л' је се одреко? Јесте. Је л' реко да неће ни да је чује ни да је види зато што је за пошла за Влаха? Је л' било све како говорим? Можда се он ње и преко новина одреко. Не знам. Не читам, па не знам. Што тад нисте започели живот тамо?
- Милош ћући.*
- МАЈКА: Зато што је казо да док се он пита ни он ни нико његов Влаха у Сарајево довести неће! Јесу ли то биле његове ријечи? И ти, к'о да то ни било није. И она?! Кратког памћења ти је госпођа. И матер јој је увијек попријеко гледо што је за Србина пошла.
- МИЛОШ: И ти га сад прећера! У то вријеме се на то није гледало.
- МАЈКА: Он је гледо.
- МИЛОШ: А и сад је друго вријеме.
- МАЈКА: Јесте. Још горе нег је било.
- МИЛОШ: Није тако.
- МАЈКА: Ти одлазиш у Сарјево, па знаш.
- МИЛОШ: Кажу људи. Каже... каже и он је њу ћио позвати. Али ето, дес'ло се тако да је она прва назвала.
- МАЈКА: И ти се слажеш са тим?
- МИЛОШ: Само њега од рода има.
- МАЈКА: И сад се појавио. Васкрсо одједном, кад је намирисо паре.

- МИЛОШ: Он ће нам све помоћи, и око стана и пос'о ће нам наћи. Каже, добар пос'о за обоје.
- МАЈКА: Прод'о би вам један од својих станова?
- МИЛОШ: То не знам.
- МАЈКА: Знам ја. Што вам не поклони. Има тај и не зна шта има. Пола Сарајева је његово. И не бој се, није поштемим радом стек'о. Провитиро на људској несрећи. Лисица је тај. Кад с тобом говори само ти повлађује и виче: "Ја, ја, ја..." Само меди. Па ти се учини да си му важнији и од њега самог. А кад се окрене, ради по свом и на твоју штету. И ти се помоћи од таквог надаш?! Е, мој сине, грдне ране моје... Наиван си и зелен к'о јабука кад се тек одметне. Шта ћу, јадна ти сам?
- МИЛОШ: Немој кукати.
- МАЈКА: И кад умрем, брига за те ми мира неће дати. У гроб ћу са бригом лећи и никад се смирити нећу. Узми ме господе. Узми ме себи да бар не гледам зла очима. Како ћу те јадна таквог на свијету оставити?
- МИЛОШ: Имам Јасмину.
- МАЈКА: Имаш је саде. А кад би отишли тамо, ко зна?! Је л' она у стању да ти роди дијете? Па би њој могло пасти на памет да свали кривицу на тебе, да измисли да си ти немоћан да имаш дијете. И на крају да се само окрене за другим и да оде са њим. А ти знаш, да тамо у великом граду имам мушки кол'ко ти воља. И само чекају и вребају плијен.
- МИЛОШ: Мене Јасмина воли.
- МАЈКА: Знам. Знам да те воли.
- МИЛОШ: И ја њу волим.
- МАЈКА: И ја је волим. Али не знаш никад шта у жени чучи. Не знаш док је не видиш у искушењу. А онда, боме, буде касно. Док ти трепнеш, ено ће већ са другим који јој је обећо и куле и градове. Шта је сад? Шта слиниш?
- МИЛОШ: Не знам.
- МАЈКА: Реци, мами, иде ли се теби у то Сарајево?
- МИЛОШ: Не знам.
- МАЈКА: Бил мого са њима живити?
- МИЛОШ: Ја... ништа не знам.

- МАЈКА: Сарајлије, болан, не могу сами између себе живити како је бог заповидио. И само си им ти још фалио. Србин у Сарајеву, ко прасе у Техерану. Е, јадна сам ти. Кад требаш ономе одговорити?
- МИЛОШ: За три, чет'ри дана.
- МАЈКА: За три или чет'ри?
- МИЛОШ: За три. Мама... Мама, ја без Јасмине живот замислити не могу.
- МАЈКА: Ја нећу да стојим на путу твојој срећи.
- МИЛОШ: Знадем.
- МАЈКА: Мајка је увијек уз тебе. А говорила сам ја, дође вријеме да ће се оно пола ње сјетити одакле је и које је вјере.
- МИЛОШ: Ти њу само зато и не волиш.
- МАЈКА: Никад ти ријеч за то нисам рекла. Јесам ли?
- МИЛОШ: Испрва си говорила.
- МАЈКА: Ал кад је ушла у ову у кућу, и кад сам једном пристала никада ти то више споменила нисам.
(Пауза)
Ти си говорио да то вама није важно.
- МИЛОШ: И није важно.
- МАЈКА: У добру није, а кад дође ситуација јесте. И у твојим годинама, започињати живот у великом граду, то ти, сине мој, није лако. Обећај мами да ћеш размислити.
- МИЛОШ: Обећавам.
- МАЈКА: Лудост је то, сине. Сарајево је лудост која те живота може коштати. Оди да те мајка пољуби. Чувај се, сине мој једини. Ево, нећу да плачем, нећу...
(Грли ља)
Недај на себе. Никоме недај на себе. Жени поготову. Мушка мора бити задња. Недај да ти она живот кроји. Ако треба и загалани, и лупи руком о астал, и њој боме по коју уз уши приљепи. Што? Ако иште, ако је безобразна. Мене мој покојник, вала, није туко. Ал' ја сам друге сорте. Ја сам све знала. Ја сам разумјела живот. Ал' ову твоју би требало добро по туру испрашити. И ничег се не бој. Мајка је уз тебе. Мајка ће све да среди.

5. СЦЕНА

Дан. У соби сједи Мајка. Долази врач. Носи велике шорбе џуне робе.

МАЈКА: Слушај, Звјездане, велика ми се невоља на главу сручила.

ВРАЧ: Говори! Шта је? Све ћемо ријешити! Све!

МАЈКА: Овај мој јадник 'оће земљу и бунар да прода.

ВРАЧ: Оном Нијемцу, Клаусу.

МАЈКА: Ти знаш? И смислио молим те да се сели за Сарајево. Само није то овај мој јадник смислио. Није он кадар за то. То је њега ова његова подговорила. Упропастиће ми дијете.

ВРАЧ: Како ће у Сарајево, Бог га помого?!

МАЈКА: Како? Фино! Држећи се њој за сукњу и вавјек корак иза ње. Ето, тако ће!

ВРАЧ: Вала кад те женска памет кућу води! Ово се на тебе не односи. Ти мушку памет имаш.

МАЈКА: Шта ми је сад чинити?

ВРАЧ: Слушај, њега притисни, а ову оћерај.

МАЈКА: Ко да је то тако, смисли па уради. Они су болан од војишно заједно. Пили воде са тог истог бунара, одали за овцама, ћерали се, прошли све што је дјечиње заједно...

ВРАЧ: Све знам. Али, јопет... Доведи му другу жену. Неку с прам њега.

МАЈКА: Имаш ли коју?

ВРАЧ: 'Ај ти мени донеси ракију, да ја размилсим.

Мајка донесе ракију.

ВРАЧ: Има једна млада удовица. Можда би пристала.

МАЈКА: Можеш ли је брзо довести?

ВРАЧ: Видићу.

Излази Јасмина.

ВРАЧ: А ти неш да лежиш, а?

ЈАСМИНА: Нећу.

ВРАЧ: Не мораш. Оде ја саде.

Врач оде. Јасмина пије кафу. Мајка лежи. Излази Милош.

МИЛОШ: Добро јутро.
(Љуби Јасмину)
Одо ја нешто послом. Морам. Журим.

ЈАСМИНА: Сједи да те нешто питам.

МИЛОШ: Закаснићу.

ЈАСМИНА: Сједи. Сједи.

МИЛОШ: 'Ајде, ал' брзо.

ЈАСМИНА: Милоше, јел' се ти то премишљаш?

МИЛОШ: Ко се прмишља? Шта ти је?

ЈАСМИНА: Знаш те добро. Не лажи ме!

МИЛОШ: Јесам ти обећо. Јесам. Ако сам ти обвећо, урадићу. Не мерем ни ја, притисло ме са свих страна. Јасмина, ти знаш да би ја црко без тебе.

Мајка почине тешко да дише. Милош јој пирилади.

МИЛОШ: Мама... Јасмина, није јој добро.

МАЈКА: Нитроглицерин.

Милош испрчава да донесе нитроглицерин. Јасмина посмајра.

МАЈКА: Воде.

Милош доноси воду. Јасмина излази из собе.

МАЈКА: Шта ми радиш, Мишо мој?! Шта радиш од мене, једна ти сам!

МИЛОШ: Шта радим, мама?

МАЈКА: Је л' имаш образа вако са мном? Је л' имаш срца вако са мајком својом?
(Пауза)

Како можеш вако према мени? Како? Продати бунар, оставити ме и отићи? Кад останем сама, па да ме вако заболи... Шта би?! Ко би ми воде принијо? Ко би ме мртву нашо?

МИЛОШ: Немој тако, мама.

МАЈКА: А шта друго мајка да ти каже? Слушај, кад продате бунар и кад кренете, моли те мајка, да ме закопам.

МИЛОШ: Како да те закопам?

МАЈКА: Закопај мајку живу па рјеси и мене и себе биједи. Не оставља ме саму, без иђе ичега у ова четри зида. Сарани ме, закопај ме....

ЈАСМИНА: *(Off)*

То је твој бунар. На теби се води. Одлучи и продај.
Буди чојек, уради шта треба.

МАЈКА:

А кад ме живу закопаш, и кад кренеш тамо ће си наумио, остави врата на овој кућетини отворена нек народ узме коме шта треба и нек носи. Наша ће се лоза угасити и нико на огњишту остати неће. Ајој, мени мајко мајо, ајој Боже што ме кажњаваш.

ЈАСМИНА: *(Off)*

Имаш ти неку своју вољу?
(Јасмина излази)

МИЛОШ: Имам. Да живимо заједно.

ЈАСМИНА: Ја нећу. Пресејци, Милоше. Немој да ја пресејцам.

Крене најоље. Милош за њом. Туку се, зрле, њлачу. Милош усјије да враији Јасмину у кућу. Јасмина њлаче. Улази у кућу.

ЈАСМИНА: Ма ја не знам шта ја више тражим овдје.

Милош сједне. Плаче. Мајка је у међувремену засјала. Милош је зледа. Буди је и одводи у собу да лежне.

МИЛОШ: Мама, ајде да легнеш.

МАЈКА: Могу сама.

МИЛОШ: Ја ћу ти помоћи.

МАЈКА: Могу сама. Даће драги Бог да теби твоје дијете никад не приреди ово што си ти мени приредио. Идем да легнем и да молим Бога да ме себи зове.

6. СЦЕНА

Смиља, Врач и Мајка. Долази Милош.

МАЈКА: Довео нам је Звјездан жену.

МИЛОШ: Какву жену?

МАЈКА: Ко ће радити док ова твоја лежи? Ја не могу, а она мора лежати.

МИЛОШ: С чим ћемо је плат'ти?

МАЈКА: Радиће за храну. Сједи, Мишко, сједи. Да попијемо каву. Знадеш ти Смиљу?

МИЛОШ: Знамо се.

СМИЉА: Знамо се.

МАЈКА: Ваљаће нама наша Смиља, видићеш!

Мајка крене њо ракију. Из собе излази Јасмина.

ЈАСМИНА: Добро јутро!
(*Излази из куће*)

МИЛОШ: 'Ај, сједи с нама, попи кафу.

ЈАСМИНА: Нека.

МИЛОШ: Ђе ћеш?

ЈАСМИНА: Својим послом.

МИЛОШ: Ја... овај, ето, нисам свраћо како ти је Бранко погин'о...
Не стижем од посла... А, мислио сам...

СМИЉА: Сватам ја то.

МИЛОШ: Нас двојица смо били баш добри... А помислим, бога ми, и како си и шта радиш... Ал, ето, не стигнем.

СМИЉА: Није људима до туђе муке. Испрва народ долазио. Послије престали... Не љутим се ја.

ВРАЧ: Јеси успјела изгањати какву помоћ од државе?

СМИЉА: Пошаљу кад могу. Сваки трећи мјесец, тако... Нема ни држава.

ВРАЧ: Срам и' било. Живот је за ту исту државу твој Бранко дао. Јебала их држава.

СМИЉА: Ја сам и на овом захвална.

Пауза.

МИЛОШ: Важно је да си здрава. И дјеца да су ти здрава.

СМИЉА: Јесмо, Богу фала.

Мајка донесе ракију.

ВРАЧ: Кад је стасала за цуру, покојни ујак, који се старо о њој, вели: “Теби би најбоље било поћи у манастир.” И она, шта ће, оде. А и, најбоље јој је код Бога. Он је према њој милостив. И, тако ти је она била искушеница и све је било добро док је нису затекли да пали цигар и оћерали је. Веле: “Ниси ти за манастира.” И није! Она воли људе, воли се смијати. И дуван воли. *(Пауза)*

Добра је Смиља, болан, к’о крух. Погин’о јој чојек. Остала сама под капом небеском са двоје дјеце. Оставила их код родбине.

МАЈКА: Видићемо то за дјецу... Кад се сви мало снађемо и навикнемо једни на друге.

СМИЉА: Ја сам вама захвална.

МАЈКА: Имаш ли дувана, Смиљо?

СМИЉА: Имам! Него не палим, мислим ти ћеш бити шта противна.

МАЈКА: Дај ти да ми запалимо.

МИЛОШ: Је л’ ти реко доктор да не смијеш пушити.

МАЈКА: Ја ћу пушити кад ћу пушити.

ВРАЧ: Пусти ти докторе. Шта они знају. Пуши ти.

СМИЉА: Мени је дуван сва радост у животу. Кад све порадим, припалим једну и кад повучем и кад ми до плућа дим дође ја некако на сву муку заборавим.

МАЈКА: А лијепа нам је Смиља? Шта кажеш, Мишо?

МИЛОШ: Јесте, јесте. Одо ја.

МАЈКА: Куда ћеш ти данас? Света је недеља. Не ради се.

МИЛОШ: Идем... Идем само нешто... Брзо ћу се вратити.

МАЈКА: Нисам те питала кад ћеш се вратити него куда идеш.

Пауза.

МИЛОШ: Идем... Идем са Клаусом да испита, што но кажу, квалитет воде у бунару. Платиће ми за то. Даће ми добру дневницу. Тол’ко не зарадим ни кад радим код некога цијели дан.

МАЈКА: Јеси ли обећ’о мајци да ћеш о свему размислити? Само ми још фали да нешто убади у бунар па да се сви потрујемо.

- МИЛОШ: Мајко...
- МАЈКА: Немој ти мени мајко! То је тако. Немој ми радити иза леђа.
- МИЛОШ: Плат'ће ми. Добро њему, а добро и нама. Испитиваће терен, тражиће воду. Он мисли да је могуће да ако има воде на нашој земљи да је мора бити и у околини. Каже: "Доље је цијели океан!"
- МАЈКА: Океан?
- МИЛОШ: Да.
- МАЈКА: А ми годинама овдје живимо, па ништа знали нисмо. Сад ће он да ми каже како не живим на земљи него на океану. Босна је ово, сине, Босна. Окрени се око себе погледај. Докле ти поглед пада шума. Мани се океана.
- МИЛОШ: Идем. Закаснићу.
- МАЈКА: Немој каснити на ручак. Смиља ће спремити. И мани се тога, чујеш ли ме!
- Милош оде.*
- ВРАЧ: Добар ти је син. И лијеп је.
- МАЈКА: Само, ето, наиван је и није отресит. На оца.
- Пауза.*
- ВРАЧ: Само има још нешто. Ја не знам колко ће то теби одговарати. У трећем мјесецу. Ево папира!
- МАЈКА: Је л' се позна?
- ВРАЧ: Устани!
- СМИЉА: Не позна се.
- ВРАЧ: Стра' ме, кад се дијете роди, да ће... Ако он израчуна, па сватити да дијете није његово... Да не буде белаја?!
- МАЈКА: Неће он ништа рачунати.
- ВРАЧ: А, опет... Зна да се дијете носи девет мјесеци. Толко ваљда зна.
- МАЈКА: Рећемо да се родило раније. Седмаче. Пожурно да изађе. С ким си остала?
- ВРАЧ: Са једним грађевинаром. Радио на грађевини, сезонац.
- МАЈКА: Па шта би?
- СМИЉА: Био ту мјесец дана, отиш'о и није се више враћо.
- МАЈКА: Још кад би био син.
- ВРАЧ: Биће. Она је до сад само синове рађала. Синове живе и здраве.

СМИЉА: Јесам, Богу фала. Синове живе и здраве.

МАЈКА: Даће драги Бог да и ово буде син.

ВРАЧ: Даће Бог.

СМИЉА: Даће.

МАЈКА: Налиде нам Смиљана!

Смиља сића ракију.

ВРАЧ: У, ова из мртви диже. Деде још једну. На двије сам ноге дошо.

МАЈКА: Де ти мало око Смиље.

ВРАЧ: Лези. Сад ће Звјездан направити да се твој Милош у нашу Смиљу загледа. Дај једну Милошеву весту. Скини се ти!

Смиља леѓне.

ВРАЧ: Дај ми метлу.

МАЈКА: Чекај. На!

Врач узима метлу и чисти њо кући.

ВРАЧ: Не метем сламу, не метем ђубре, већ метем све мравиће, већ метем све стјенице. Метлом их помех, по Смиљи их послах. Када на њега наиђете да ми га боцкате, подбадате, Смиљи да га отправите. Мира нигдје да нема, ни са ким да не прозбори док се преда њом не појави.

Сад ћу, Смиљо, прећи на тебе.

Ја тресем шљиву,

шљива тресе земљу,

земља тресе деведесет и девет ђавола.

Девет да дође, а деведесет нек остану;

и да поведу вола са шест рога,

па да иду код драгог,

да га доведу код мене,

да му се преврне памет на рог,

те да нема мира да стане, ни да спава, ни да одмори.

Ја дрмам с плотом, плот земљом, земља морем!

Море, ко је мој, нек дође до мене,

нек остане код мене,

нек ми каже своје име.

МАЈКА: Је л готово?

ВРАЧ: Да без тебе не живи, не једе, не пије! Понови!

СМИЉА: Да без тебе...

- ВРАЧ: Реци без мене...
- СМИЉА: Да без мене не живи, не једе, не пије.
- ВРАЧ: Да се без тебе не радује, не кући, не путује...
- СМИЉА: Да се без мене не радује, не кући, не путује...
- ВРАЧ: Да без тебе у постељу не лијеже, да другу не гледа, да се теби само весели...
- СМИЉА: Да без мене у постељу не лијеже, да друге не гледа, да се само мени весели.
- ВРАЧ: Тако.
- СМИЉА: Тако.
- ВРАЧ: Уми се овом водом, попи овај чај и преспавај у овој вести једну ноћ. А за њега ово. Он ово да попије. Остало знаш.
- МАЈКА: Шта је то?
- ВРАЧ: Од тога се памет губи и чо'јек уради и што није ни сањ'о да урадити може.
- МАЈКА: 'Оће бити?
- ВРАЧ: Све ће бити. Зна Смиља. Је л' да, Смиљо? Ноћас га сафатај. Важно је да се пробуди крај тебе го. Мислиће да је обавио пос'о. И, ето!
- Смију се.*
- ВРАЧ: Налиде нам још по једну, па да идем. Морам ја даље.
- МАЈКА: 'Ај, ти Смиљка донеси воде.
- Смиља узме канџе и оде на бунар.*
- ВРАЧ: Ништа не брини, Смиља је права жена спрема њега.
- МАЈКА: Видим. Само, оће ли овај мој јадник то бити у стању сагледати. Не знаш ти какав утицај она његова има на њега.
- ВРАЧ: Ама, Смиља и Милош су ти једно за друго. Они су пар, ето, ко нога и чарапа, да тако речем. Видићеш ти како ће се он уз нашу Смиљу опоравити. Уз њу ће њему бити комотно. Осјетиће он то. Свак тражи себи пара и комоцију у животу. Неће људи да се ломатају. Њему ће ти са Смиљом бити, ето, к'о да је изуо тјесну ципелу. Биће њему рахат са њом.
- МАЈКА: Вала су ко слика и прилика.
- ВРАЧ: Да су се тражили неби се нашли. Одо сад.
- МАЈКА: Бог те живио!

7. СЦЕНА

Милош долази у кућу њијан је.

МИЛОШ: Јасмина, Јасмина, Јасмина...

ЈАСМИНА: Ђе си ти досад? Очи ми испадосхе гледајући кад ћеш?

МИЛОШ: Ја ако ћу продати, моја ствар, а ако нећу, опет моја ствар. Је л' то јасно? Ај по ракију.

ЈАСМИНА: Нећу.

МИЛОШ: Не мораш. Сам ћу. Неће мени жене командовати.
(*Смиљи*)

Шта ти радиш? Сиктер, напоље!

(*Мајци*)

И ти! Напоље! Ја ћу како ја оћу, а не како други командују.

Пауза.

МАЈКА: 'Оћеш појести шта?

МИЛОШ: Нећу. Попићу.

(*Пије*)

Тако. Да се зна ред. Мора се знати ко је ко и шта је шта. Доста је мени, преко главе... Нисам ја од јуче.

(*Ћуше*)

И тако за све. Ако ћу узети и продати... Мој бунар, моја ствар. Ако ми се буде продавало, ја ћу продати, ако не, опет моја ствар.

МАЈКА: Сам пао, сам се убио.

МИЛОШ: Ти знадеш?! Шта ти знадеш? Не излазиш из куће. Друго је доба. Свијет се мијења из часа у час. А ти и даље ко да је твоје вријеме. Е па, није. Сад је све друкчије. И биће друкчије, кад ја узмем ствари у своје руке. Кад ја лупим шаком о астал.

МАЈКА: Усован ли си, Боже драги.

МИЛОШ: Не обраћај ми се тако.

МАЈКА: Сними ти мало тај свој тон.

МИЛОШ: Нећу да снизим. Нећу. Пусти ме. Остави ме на миру, женска главо. Мени је тебе преко главе.

МАЈКА: Вала ти ја ријеч нисам рекла.

МИЛОШ: И продаћу. Узећу па ћу све распродати. И бунар, и земљу, и кућу ћу продати.

МАЈКА: *(Кроз шајџи)*
Е, јадна сам ти.

МИЛОШ: Шта шапћеш? По цијели дан нешто себи у браду. Обол'ћу од тебе. Је л' то оћеш?

МИЛОШ: Продаћу.

МАЈКА: Добро је више. Не прави циркуса.

МИЛОШ: Тек ће бити циркус. Ја ако ћу продати... Продаћу... Ако нећу... Ја ћу како ја оћу.

ЈАСМИНА: Сутра ја идем са тобом, потписујемо уговор, узимамо паре и одлазимо. Ја нећу да дозволим да нам тај чојек оде.

МИЛОШ: Шта ћу са њом?
(Показује на мајку)

ЈАСМИНА: Плаћаћемо Смиљи да буде уз њу. Ти ћеш је обилазити.

МИЛОШ: Ајде да се стрпимо, неће она сто година.

ЈАСМИНА: Не знам како пишаш без ње.

МИЛОШ: Не лај, Јасмина.

ЈАСМИНА: Ти си нула од чојека.

МИЛОШ: Шта сам?

ЈАСМИНА: Нула од чојека.

Милош удари Јасмину. Мајка и Смиља стијоје.

ЈАСМИНА: Ето видиш да јеси.

МИЛОШ: Извини. Рука ми се дабогда осушила.

ЈАСМИНА: Па се искали на мени.

МИЛОШ: Извини.

ЈАСМИНА: Сад је или стани или пани.

Јасмина излази. Милош њије ракију, њије, њије... Позли му. Смиља му њрилази и износи га најоље. Мајка све њо надгледа.

8. СЦЕНА

Ноћ. Погашена су свјејџла. У соби је Јасмина. Улази Смиља.

ЈАСМИНА: Ђе си ти била?

СМИЉА: Прошетала. Ма, ја реко' да запалим још једну па ћу лећи.

ЈАСМИНА: Дај и мени!

СМИЉА: Видим не пушиш, па не нудим. Запали.

Пауза.

ЈАСМИНА: Како ти је код нас?

СМИЉА: Добро је.

Пауза.

ЈАСМИНА: Је л' ти фале дјеца?

СМИЉА: Шта ћеш.

ЈАСМИНА: Кол'ки су?

СМИЉА: Малени.

Пауза.

ЈАСМИНА: Што си дјецу остављала?

СМИЉА: Сваки ми је динар заувар! Шта ја знадем.

ЈАСМИНА: Шта ћеш ти код нас?

СМИЉА: Да помогнем.

ЈАСМИНА: Што одаш гола по кући?

СМИЉА: Свукла се.... Врућо.

ЈАСМИНА: Скидај ту Милошеву кошуљу да ти је ја не би скидала.

Смиља скине кошуљу и одлази.

9. СЦЕНА

У соби сједи Мајка и Смиља. Долази Јасмина. Сједне. Тишина.

ЈАСМИНА: Ђе Милош? Ноћас није кући долазио?

МАЈКА: Што не пазиш на њега? Чојек ти је.

ЈАСМИНА: 'Оћу да причам с тобом!

Смиља крене да устїане, али је Мајка заустїави.

МАЈКА: Сједи, Смиљка, сједи. Немам ја пред тобом никакви тајни. Ти си моја. Сад би да причаш? А кад нећеш, мора ти чојек кљештима ријеч чупати из уста.

Смиља сједне.

ЈАСМИНА: Нећу пред њом да говорим.

МАЈКА: Не мораш.

ЈАСМИНА: Шта ће нам она у кући? Знаш ти ко је она? Што ругло од куће правиш? Знаш ти да су преко ње прешла три села. И свако ко је са стране дошо и тај је на њој био.

(Пауза)

Оћу да се одвојимо. Оћу на миру са својим чојеком да живим.

МАЈКА: Чујем да си се измирила с дајцом. Ето, нек ти он да стан, па се одвој, па живи како год ти је воља.

ЈАСМИНА: И даће ми.

МАЈКА: Фала драгом богу. Што си онда замислила да рас-продајеш моје?

ЈАСМИНА: Свезала си га уз себе, недаш му да дише. Зар те није стра да себи шта не учини? Реко ми је ако га не пустиш, да ће скочити у бунар.

МАЈКА: Кад ти је то реко?

ЈАСМИНА: Синоћ.

МАЈКА: Шта ти је тачно реко?

ЈАСМИНА: Вели, доведе ми је оне матерешине. Скочићу у бунар и смирити се.

МАЈКА: Неће се он убити. Он ће постати отац.

МАЈКА: Смиљо, дај јој оне папире.

Смиља уїлашено ѓледа.

МАЈКА: Дај јој, дај. Ваљда ће кад прочита схватити да постоји неко ко је способан да роди.

Смиља вади налазе и сјуиштиа на сџо. Јасмина узима ѓаирире и чиштиа.

МАЈКА: Ето, црно на бијело. Смиља је способна, а ти видиш ниси способна.

ЈАСМИНА: Шта је ово?

МАЈКА: Писмена си. Умијеш прочитати.

ЈАСМИНА: Ко зна чије је то дијете?! Ни ова не зна.

МАЈКА: Видићеш кад се роди дијете, исто Мишо, исто Мишко мој. Видићеш онда чије је. Мени више ниси важна.

ЈАСМИНА: Он... Он зна за ово?

МАЈКА: Његово је. Он га је направио. Нормално да зна.

ЈАСМИНА: Овој он да направи дијете?! Он је не би прстом пипнуо. Милоше!

МАЈКА: Не знаш ти кога је он пипо док си се ти вукла по кући и лајала. Мушкарца мораш знати свезати уз себе. А права жена зна како се то ради. Ти не знаш.

ЈАСМИНА: То није истина.

МАЈКА: Истина је, истина. И неку ноћ је са њом под овим истим кровом преспаво, а ти ни примјетила ниси. Јер ти није стало до њега. Јер га не волиш. Ти само свој интерес гледаш. Питај Смиљу.

СМИЉА: Истина је.

ЈАСМИНА: Курво курвина.

МАЈКА: Стиди се ријечника!

Јасмина усџане. Одлази у кућу.

СМИЉА: Мени мука.

МАЈКА: Поједи нешто.

Јасмина износи хаљину. Пружа је Смиљи.

ЈАСМИНА: Ево ти. На. Узми! Да крстите копиле. А ти ћеш ме се сјетити кад будеш сина сахрањивала.

Јасмина оде.

МАЈКА: Видиш ти шта смо ми трпили.
(*Даје Смиљи хаљину*)

То је још од моје прабабе. Носила је моја баба, и матер моја. А ја сам је обукла кад сам мог Мишка крстила. Тад и више ниједном. Сад је твоја. Па да дочекам да и ти у њој дијете крстиш.

СМИЉА: Мени мука.

МАЈКА: Ајд поједи нешто.

Смиља изађе. Долази Милош.

МИЛОШ: Ноћас разбили Клаусу комби. Не зна се ко је. Полиција направила увиђај. Не треба нама ништа. Ми смо сами себи довољни. Ово је проклето мјесто! Ово су проклети људи!

ЈАСМИНА: Јеси ти сад срећна због тога?

МАЈКА: Јесам. Да знам ко је, орден би му додијелила.

МИЛОШ: Спаково се чојек и отишо. А ми водовод никад добити нећемо. Свуђе околу ствари се мјењају, а код нас све стоји.

МАЈКА: Фала Богу. Ништа нама не фали, ништа. Ко ме се не свиђа може да иде!

МИЛОШ: Како ћу сад Јасмини саопштити.

МАЈКА: Ође лези.

МИЛОШ: Код Јасмине ћу...

МАЈКА: Ође лези. Де, кад ти мајка каже. Боље да ту легнеш.

МИЛОШ: Нека...

МАЈКА: Лези ође.

МИЛОШ: Ђе Јасмина?

МАЈКА: 'Ајде ти сад одспавај, па ћемо ујутро фино о свему.

МИЛОШ: Ђе Јасмина, мајко?

МАЈКА: Ујутро ћемо. Што кажу, јутро је паметније од вечери.

МИЛОШ: Ти мени нешто кријеш?! Је л' Јасмина добро? Реци ми, је л' добро?

МАЈКА: Добро је. Добро.

МИЛОШ: Ђе је? Ти си је оћерала!

МАЈКА: Сама је она отишла! Дигла главу и отишла!

МИЛОШ: Куда?

МАЈКА: У Сарајево. Код ујака.

МИЛОШ: Није се ни спаковала. Идем по њу. Идем. Морам ја по њу.

МАЈКА: Смири се.

МИЛОШ: Шта ти гледаш? Шта ти 'оћеш? Ти си сво зло у ову кућу донијела. Ти си моју Јасмину оћерала. Ти! И ти!

- МАЈКА: Слушај ти. Смири се, кад ти речем. Смири се. А овој жени ружну ријеч да ниси реко. Никад више. Је л' ти јасно?! Никада!
- МИЛОШ: Како је могла отићи без мене?
- МАЈКА: Наиван ли си Боже драги. Једва је та дочекала да те се отараси.
- МИЛОШ: Па како... без мене?
- МАЈКА: Свашата је о теби изговорила!
- МИЛОШ: Шта је рекла?
- МАЈКА: Рекла је да си неспособан за живот и да јој такав не требаш. Да си слабић, кукавица и да ниси никакав мушкарац.
- МИЛОШ: Тако је рекла?
- МАЈКА: Тако.
- МИЛОШ: Па како... Није се ни спаковала! Зло ми је!
- МАЈКА: Е, мој сине, грдне моје ране. Попи.
- МИЛОШ: Па како тако?
- СМИЉА: Де, запали.
- МИЛОШ: Зло ми је.
- МАЈКА: Одведи га Смиљо у собу. 'Ај, полако. 'Ај, са Смиљом. Де, Смиљо, де, полако...
- СМИЉА: 'Ајмо, ајмо... Полако. Тако.

Смиља одводи Милоша у собу.

Долази Врач.

- МАЈКА: Бил ме сачеко за паре?
- ВРАЧ: Требају ми паре. А и ти, што да скупљаш дуг?!
- МАЈКА: Двјеста, а?
- ВРАЧ: Триста!
- МАЈКА: Ти рече да са двјеста из куће излазиш?!
- ВРАЧ: А Клауса не рачунаш? Ово што сам ти у кући урадио двјеста и Нијемац... Још сто за комби. Морам нешто дати и људима. Бар пиће платити.
- МАЈКА: Превише је, брате.
- ВРАЧ: Двјеста педесет.
- МАЈКА: Двјеста десет. Немам више. А четрес ти дођем.

ВРАЧ: Нали још једну.

Мајка сића ракију.

ЗВЈЕЗДАН: Одо.

Звјездан оде.

МАЈКА: Нос те враг.

Излази Смиља. Њих двије сједе.

МАЈКА: Је л' заспо.

СМИЉА: Заспо.

Чује се љуцањ.

МАЈКА: Милошеееее! Сине!

КРАЈ